Український Народний Союз
75 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація, "Svoboda", 81-83 Grand St Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly: 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 100. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 29-го ТРАВНЯ (MAY) 1969 No. 100. VOL. LXXVI

Ювілейні святкування УНС в Шамокіні вже в найближчу суботу і неділю

Ювілейні святкування Українського Народного Союзу, заплянованi на суботу 31 травня і неділю 1 червня ц.р. під гаслом „В пошані до піонерів і лицем до молоді" відбудуться — згідно з передбаченою на ці дні гарною погодою — при численній співучасті союзовців і гостей з усієї околиці, як також гостей із нюйоркської й інших Союзових Округ. Головною атракцією суботніх святкувань буде відкриття пам'ятника Українським Піонерам в Шамокіні й бенкет увечері. В неділю відбудеться з багатою програмою День Українського Народного Союзу в Лейквуд Парку, Па. Докладні інформації про доїзд до Шамокіну, включно з мапою околиці, подані в сьогоднішньому „Українському Тижневику" і були друковані в попередніх числах „Свободи". Бажаючі взяти участь в цих святкуваннях можуть їхати до Шамокіну автобусами лінії "Continental Trailways, Edwards Division", що відходять з автобусового двірця (Port Authority Bus Terminal) в Ню Йорку о год. 8-ій ранку і приїжджають до Шамокіну о год. 1.05 по полудні. Від'їжджають автобуси з Шамокіну в суботу і в неділю о год. 6.47 вечора і в неділю також о год. 6.30 вечора.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Середа, 28 травня 1969

В АМЕРИЦІ

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ВСТАНОВИЛА тимчасову межу у висоті 20 000 долярів для федеральних субсидій, виплачуваних тим фармерам, які — згідно з урядовим пляном — зменшують свою продукцію. У зв'язку з цим представники Уряду заявили, що цього роду обмеження не поведеться перевести і що такий захід може коштувати державну скарбницю більше, як пропоновані Палатою Репрезентантів ощадності.

ПОСАДНИК НЮ ЙОРКУ ЛІНДСІ конферував останніми днями у Вашингтоні з президентом Ніксоном і його Радою для Міських Справ. Під час цих конференцій Ліндсі обстоював погляд, що теперішня система суспільної опіки мусить бути основно зреформована в тому напрямку, щоб федеральний уряд взяв на себе частину тягарів у цій ділянці, особливо щодо допомоги тим платникам податків, які мають середні або низькі пребутки.

ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН ПРИЗНАЧИВ ДЖОЗЕФА ДЖАНА ДЖОВУ, професійного дипломата, дотеперішнього амбасадора ЗСА до Гондурасу на становище головного представника ЗСА в Організації Американських Держав. Джова місце займе Сола М. Лайновіца в цій установі, який був призначений през. Джансоном і на прохання уряду Ніксона відклав свій відхід до травня ц. р.

ГОРСТКА АНТИВОЄННИХ ДЕМОНСТРАНТІВ вдерлася в неділю 25 травня ранком до бюра рекрутаційної військової служби в Чикаго і попалила рекрутаційні рекорди та понищила бюрове влаштування. Арештовано 18 осіб, в тому трьох кореспондентів газет і двох римокалицьких священиків, які стояли перед приміщенням рекрутаційної служби, приглядалися знищенню і солідаризувалися окликами і співом з демонстрантами.

СУДДЯ КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ В МЕМФІСІ, ТЕНН., Артур Ц. Феквін, юн., проголосив рішення про відхилення прохання Джеймса Ерла Рея, засудженого за вбивство Лютера Кінґа на 99 років тюрми, про переведення судового процесу в його справі. Суддя Феквін ствердив, що згідно з обов'язуючими в Теннессі законами Ресві не прислуговує право ані на апеляцію від вироку, ані на новий процес, бо він погодився визнати свою вину і прийняти — замість кари смерти — вирок 99 років ув'язнення.

У СВІТІ

КОМУНІСТИ У В'ЄТНАМІ ПІДХОДЯТЬ до різних видатних південно - в'єтнамських діячів із суґестіями, що ті діячі можуть стати членами коаліційного південно-в'єтнамського уряду, якщо тільки не будуть надто анґажуватися в політиці і підтримувати теперішній тамошній режим. Уряд арештує і засуджує за контакти з ворогом тих діячів, про яких відомо, що до них зголошувались комуністичні агенти. Арештовано коло 30 інтелектуалів. Видавця тижневика французькою мовою „Ле Вієтнам Нуво", Фам Ван Ньона, засуджено за контакти з комуністами на 5 років важких робіт.

В'ЄТКОНҐ ПРОГОЛОСИВ через своє підпільне радіо, що він зберігатиме від четверга до суботи цього тижня 48-годинне воєнне перемир'я у пошану роковин народження Будди. Південно - в'єтнамське командування проголосило, що воно респектуватиме перемир'я впродовж 24-ох годин.

В ЯПОНІЇ ПРОДОВЖЕНО сесію парляменту спеціяльно задля ухвалення законопроєкту, що стосується студентських демонстрацій і заколоту в університетах. Тепер 46 японських університетів та різних інших високих шкіл закриті внаслідку студентських заворушень, між ними репрезентаційний університет в Токіо і найбільший в Японії Нігон-університет, в якому студіює 100.000 студентів. Урядовий законопроєкт поширює автономну владу університетського проводу, визначає термін для полагоджування конфлікту та дає право міністерству освіти вирішувати такі конфлікти, коли не можна поладнати їх в університетах.

В МІСТІ САЛЬОНІКИ В ГРЕЦІЇ ВІДБУВАЄТЬСЯ перед 5-тичленним військовим трибуналом процес проти 39-ох підсудних, членів т. зв. Патріотичного Фронту, що його створили і підтримували комуністи. Прокуратор вимагає кари смерти проти одного з підсудних, 49-річного купця Арґіріоса Барраса, за участь в комуністичній змові проти теперішнього уряду і режиму.

ІНДОНЕЗІЙСЬКИЙ УРЯД ДОЗВОЛИВ уже власним і закордонним журналістам та чужим дипломатам поїхати до Вест Іріяну, себто колишньої голляндської Нової Ґвінеї, яку Індонезія випроцесувала від Голляндії під умовою, що тамошнє населення дістане в 1970 році змогу заявитися у всенародному плебісциті, чи воно хоче належати до Індонезії, до Голляндії, чи мати власну державу. Сумнівно, чи Індонезія переведе в наступному році такий плебісцит, бо недавно індонезійське військо силою здавило повстання папуасів, невдоволених індонезійським правлінням.

829 БИЗНЕСМЕНІВ ПЕРЕДАЛИ урядові в Португалії меморіял з порадами перевести низку реформ по лінії демократизації режиму, з уваги на потреби португальської економіки. Уряд дозволив оприлюднити той меморіял.

ГОЛОВНИЙ УРЯД УНСОЮЗУ В ДРУГОМУ ДНІ НАРАД ПЕРЕДИСКУТУВАВ ЗВІТИ ЕКЗЕКУТИВНИХ УРЯДОВЦІВ, ГОЛ. РЕДАКТОРА І КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ ТА ВИСЛУХАВ ЗВІТІВ УПРАВИТЕЛІВ СОЮЗІВКИ

Союзівка, Керґонксон, Н. Й. — У вівторок 27 травня в другому дні своїх річних нарад, що відбуваються на цій мальовничій оселі в Кетскильських горах, Головний Уряд УНСоюзу провів основну дискусію над звітами головних екзекутивних урядовців: гол. предсідника Йосипа Лисогора, заступників гол. предсідника інж. С. Куропася, Марії Душник, Богдана Зорича і Володимира Сохана, гол. секретаря д-ра Ярослава Падоха, гол. касира Петра Пуцила, гол. редактора Антона Драгана та Головної Контрольної Комісії в складі: д-р Володимир Галан, мґр Іван Геврик, Іван Вацук, Іван І. Іванчук та Володимир Гірняк. Під кінець того ж дня звітували управителі Союзівки Данило Слободян і Володимир Квас.

Наради відкрив о год. 9-ій ранку Головний Предсідник Йосип Лисогір, та передав дальший провід нарадами в цьому дні заступникові гол. предсідника інж. С. Куропасеві.

В дискусії, в якій взяли участь всі головні урядовці, заторкнено та додатково вияснено багато організаційних, фінансових, видавничих та даміністраційних справ. На запити відповідали і давали вияснення на завваги звітодавці.

На закінчення другого дня нарад Головний Уряд УНСоюзу вислухав звітів управителів Союзівки — Данила Слободяна і Володимира Кваса. Перший звітував про розвиток, стан і потреби Союзівки у зв'язку із загальним розвитком цієї вакаційної околиці. Звітодавець звернув зокрема увагу на факт, що в звітовому році були примушені припинити своє існування багато менших осель, натомість новий великий розвиток виявили більші оселі, які далі розбудовуються. З цього логічний висновок і для Союзівки, яка для свого дальшого розвитку і розцвіту повинна розбудовуватися.

Володимир Квас звітував про активність на Союзівці, називаючи багато з'їздів, конвенцій та інших імпрез, що відбувалися на цій оселі впродовж року, крім звичайної діяльности у вакаційному сезоні. Звітодавець зокрема згадав про відвідини та перебування на Союзівці Верховного Архиєпископа Блаженнішого Кардинала Йосифа Сліпого. „Союзівка — говорив Вол. Квас — славиться тим, що вона кожного року є місцем все більших і численніших з'їздів та зустрічей і перебування на ній нашої молоді. Можна сміло сказати, що на Союзівці молодь є личем до піонерів й продовжує їх найкращі культурні і товариські та традиції".

В програмі третього дня річних нарад Головного Уряду УНС є звітування головних радних та поодиноких комісій і дебати над ними.

Не Америка, а комуністи посилили воєнні дії у В'єтнамі

Вашингтон. — Пресовий секретар Білого Дому Роналд Зіґлер заявив, що закиди на адресу теперішнього Уряду і американського військового командування у В'єтнамі у зв'язку з більшими людськими жертвами на тамошніх бойовищах цілком неоправдані, бо не американці, а Північний В'єтнам і В'єтконґ посилили свої бойові дії і американське командування намагається тільки протидіяти ним. Вказує на це тісне пов'язання числа окремих ворожих акцій і числа американських втрат — в останніх тижнях зросла ворожа активність і зросли американські жертви. Дискусію довкола цієї справи розпалив в минулому тижні демократичний сенатор Едвард Кеннеді, який гостро критикував американську військову операцію проти укріпленої ворогом гори Апбія, де в 10-денній битві згинуло понад 50 американських вояків. У минулий понеділок 26 травня сенатора Едварда Кеннеді критиковано в Сенаті за той його виступ. Республіканська сенаторка Марґарет Смит звернула увагу, що Едвард Кеннеді критикував насправді свого покійного брата Джана Кеннеді, який перевів збройну інтервенцію в Південному В'єтнамі, а сенатор Джан Тавер назвав арґументи Едварда Кеннеді „наївними і небезпечними". Так само демократичний сенатор Гаррі Бирд закинув Едвардові Кеннеді, що годі критикувати воєнну тактику, будучи віддаленим від театру війни на 9,000 миль.

През. Ніксон пропонує перетворити департамент пошти в окрему корпорацію

Вашинґтон. — Президент Р. Ніксон звернувся з окремим посланням, в якому пропонує перетворення департаменту пошти в окрему самовистачальну корпорацію, що її власником був би федеральний уряд. Мала б підлягати ця корпорація тільки обмеженій контролі Конґресу. Керівник корпорації не входив би в склад уряду. Провідні конґресмени передбачають сильну опозицію проти пропозиції Ніксона і заявляють, що якогось законопроєкту в цій справі не поведеться провести ще цього року. З труднощами щодо цього рахується також президент Р. Ніксон і його уряд. Плян перебудови департаменту пошти був вироблений ще поштмайстром Лоренсом Ф. О'Браєном за урядування през. Л. Б. Джансона і потім його сконкретизувала окрема комісія для поштової організації під проводом Фредеріка Р. Каппела. Президент Ніксон вважає свій проєкт переорганізації поштового департаменту одним із найважливіших у теперішній час. На думку Президента „тільки повна переорганізація поштової системи ЗСА може відвернути постійне поґіршування цієї публічної служби". Корпорація мала б називатися Поштова Служба З'єднаних Стейтів Америки і нею адмініструвала б дев'ятичленна Рада Директорів. Подробиці усієї перебудови будуть подані в пресі.

Го Чі Мінь признає великі людські втрати Північного В'єтнаму

Сайґон. — Президент комуністичного Північного В'єтнаму проголосив з нагоди свого 79-тиліття звернення до північно-в'єтнамського народу та до підлеглих йому збройних сил, в якому поручає „щадити людські й матеріяльні ресурси". Звернення це покривається з змістом документів, що їх американці схопили й знайшли при поляглих комуністах. У тих документах є потвердження величезних людських втрат, що їх понесли комуністи від 1965 року, зокрема в минулому і цьому роках. Ті втрати доходять до пів мільйона поляглих, з того більшість вояків реґулярної північно-в'єтнамської армії. У Північному В'єтнамі є кругло 20 мільйонів населення. Від початку в'єтнамської війни коло одного мільйона юнаків покликано там до війська, ото ж втрати того війська, включивши ще ранених і покалічених, такі великі, що їх відчувається у дальшому веденні війни. Західні коментатори твердять, що в північно-в'єтнамській партійній верхівці змагаються дві течії, при чому військовий міністер ґенерал Нґо Вуєн Джіяп, переможець у війні проти Франції в 1954 р., наполягає на дальшому веденні великих офензивних операцій, а деякі інші члени Політбюра поручають тактику раптових коротких наскоків і відворотів та обстрілювання американських і південно-в'єтнамських позицій ракетами й мінометами, без наражування на болючі втрати великі військові з'єднання. Го Чі Мінь дякував своїм воякам за „блискучі перемоги", що їх вони осягнули „разом із південними братами", і тим самим потвердив офіційно, що в Південному В'єтнамі воюють реґулярні північно-в'єтнамські війська, чого делеґати Північного В'єтнаму на Паризькій конференції все ще одверто не признали.

МИТРОПОЛИТ АМВРОЗІЙ ПРИЙНЯВ НА АВДІЄНЦІЇ ПРЕДСТАВНИКІВ ЕКЗЕКУТИВИ УККА

Делеґація УККА під час авдієнції у ВПреосв. Митрополита Амвросія Сеништина (посередині під іконою). По лівій стороні: дир. Іван Базарко, д-р Ярослав Падох, гол. предс. УНС Йосип Лисогір і гол. предсідник „Провидіння" о. монс. Мирослав Харина. З правого боку (від Митрополита): д-р Богдан Гнатюк, д-р Степан Ворох, мґр Іван Винник і проф. Петро Стерчо.

Філядельфія, Па —. Митрополит Української Католицької Церкви в ЗСА, ВПреосв. Амвросій Сеништин, ЧСВВ в суботу дня 17 травня 1969 р. в конференційній залі Митрополичої Канцелярії при Норт Френклін Вулиці прийняв на авдієнції делеґацію екзекутиви Українського Конґресового Комітету Америки. Делеґацію очолював екзекутивний віце - президент УККА Йосип Лисогір, а в її склад входили члени Екзекутиви: о. шамб. М. Харина, д-р С. Ворох, д-р Б. Гнатюк, І. Винник, д-р П. Стерчо, д-р Я. Падох, мґр І. Базарко. Під час авдієнції заторкнено три основні проблеми, що глибоко ворушать серця й уми нашої спільноти в Америці, а саме: 1) посилення релігійного переслідування в Україні; 2) акцію за створення Українського Католицького Патріярхату і 3) справу ближчої співпраці між духовними провідниками в наших громадах — священиками і громадськими чинниками, що їх очолюють Відділи УККА. Владика Митрополит виявив глибоке зрозуміння для всіх цих проблем і висловив відносно них свої думки та побажання.

Ініціюючи акцію в обороні релігійної свободи і людських прав українського народу в Україні, де релігійні переслідування охоплюють всі віровизнання, всі три наші Владики в ЗСА: Митрополит Кир Амвросій, ЧСВВ, Єпископ Кир Йосиф і Єпископ Кир Ярослав звернулися з окремим меморіялом-зверненням до сумління світу в обороні релігійної свободи і людських прав українського народу. Це звернення наших Владик повинна піддержати вся українська спільнота протестною акцією проти переслідування Москвою української Церкви.

Щодо справи структуарного завершення української католицької Церкви Патріярхатом, то Владика Митрополит ствердив, що піддержує ідею Українського Католицького Патріярхату, інформуючи при цьому, що Блаженніший Верховний Архиєпископ робить заходи в справі скликання Синоду. Владика Митрополит є за скликанням Синоду Україн-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ПІСЛЯ УСПІШНОЇ ЕКСПЕДИЦІЇ ДО МІСЯЦЯ

Перелетівши в цілому сімсот тисяч миль космічної траси до Місяця, тридцять й одного кружляння навколо нього і поворотної дороги на Землю, астронавти з залоги „Аполло-10" втішаються своїм успіхом і поверненням. На фото (зліва): астронавти Джан Янґ, Томас Стеффорд і Юджін Сернан перед своєю космічною кабіною, що її видобуто з моря і перетранспортовано на поклад корабля „Прінстон". У вівторок 27 травня астронавти прибули літаком до Гюстону, де їх оваційно вітали їхні родини, службовці космічної агенції й астронавти з попередніх летів. Їхня подорож з американських Самоа островів тривала 13 год.

Українські комбатанти відправлять традиційні поминки на Зелені Свята

Ню Йорк. — Заходами Координаційного Комітету українських комбатантських і українсько - американських ветеранських організацій м. Ню Йорку відбудуться у Зелену Неділю, 1-го червня 1969 р. біля Могили-пам'ятника на оселі „Верховина" в Глен Спей, Н.Й. традиційні Зеленосвяточні Поминки по поляглих і померлих борцях за волю України. Поминки почнуться о год. 10:00 ранку св. Літургіями обох віровизнань. Після того сформується похід до Могили-пам'ятника, де буде відслужена спільна урочиста Панахида, а представники організацій складуть на могилі вінки. Промови виголосять: ген. Павло Шандрук та представник Українсько-американських ветеранів. Святом буде проводити голова Координаційного Комітету, д-р Семен Федюк.

З'їзд Бучачан відбудеться під патронатом Владики Володимира Маланчука

Рочестер, Н. Й. — У днях 30, 31 травня та 1-го червня відбудеться в Рочестері, в приміщенні Українського Народного Дому при Джозеф евню ч. 831, З'їзд кол. жителів Бучаччини. Ініціятивну групу з'їзду очолюють С. Шипилявий та п-во Крижанівські. З'їзд відбуватиметься під патронатом Владики Володимира, єпископа для українців-католиків у Франції. Реєстрація учасників і гостей у п'ятницю від 4 г. по полудні, у суботу, після участи делеґатів у Богослуженні, з'їзд розпочнеться в 11-ій г. ранку. Під час з'їзду будуть виголошені три короткі доповіді про Бучаччину та її людей, змагання до свободи, участь у житті всього українського народу. Увечері того ж дня буде бенкет, з виступом квартету „Верховина", ансамблем танцюристів та ін. мистецькою програмою і забавою. З'їзд закінчиться у неділю спільною товариською знимкою.

„ЖІНОЧИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТОК" У НІМЕЧЧИНІ

Мюнхен. — „Жіночий Інформаційний Листок" виходить циклостилевим способом з рамени Гол. Управи Об'єднання Українських Жінок у Німеччині. Інформаційний листок появляється як квартальник. Він повідомляє членство про пляни і працю Головної Управи Об'єднання, про життя українського жіноцтва у світі.

П. Капіца за пожвавлення ідеологічного суперництва СССР з Заходом

Москва. — 75-тирічний видатний учений, фізик, фахівець атомової енергії, який допоміг у розвитку совєтської ядрової зброї, Петро Капіца, проголосив на сторінках „Вопроси філософії" свою промову, яку мав ще в лютому на засіданні Президії совєтської Академії Наук. Він признає рівність осягів СССР і ЗСА в ділянках політики, економіки й культури, зате відставання Совєтського Союзу в „ідеологічному суперництві" між комунізмом і капіталізмом. Мовляв — комунізм не виявляє потрібного розмаху і тримається радше в давніших ізоляціоністичних межах, не виходячи поза сферу власних однодумців. Капіцу, який перебував в Англії від 1921 до 1934 р. р. і вернувся пізно до Совєтського Союзу, де йому надали різні почесті й відзначення, включно з титулом „героя соціялістичної праці", вважали завжди на „поступового" комуніста, який виступав проти „догматизму" в науці і політичній філософії. Однак він ніколи не мав великого впливу на політи- і т.д. Редаґує видання п-і Олена Юрченко.

ПРОФ. ІВАН ВОВЧУК ДОПОВІДАТИМЕ В БАЛТИМОРІ

Балтимор. — Заходами Управи балтиморського Відділу Організації Оборони Чотирьох Свобід України, проф. Іван Вовчук виголосить доповідь на тему: „Чи витримають обручі імперії", на яку Управа запрошує громадянство Балтимору і околиці, а зокрема молодь СУМА, Пласту і студентство. Доповідь відбудеться в суботу 31-го травня 1969 р. в год. 6.30 веч. в „Домі Української Молоді" при 2301-05 Істерн Ев.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Після „Аполло-10" – що далі?

Крайова адміністрація аеронавтики і космічного простору, відома з короткої назви НАСА, вже давно заповіла, що „Аполло-10" це останній підготовний експеримент перед висланням його наступника, „Аполло-11" із завданням осісти на Місяці. Свою місію „Аполло-10" властиво виконав уже 22 травня ц. р., за чотири дні перед поворотом на Землю, коли астронавти Томас Стаффорд і Юджин Сернан провели 8 годин у двоособовому „модулі", що кружляв довкола Місяця, і наблизилися в ньому до того земного сателіта на віддаль 9.4 милі, таким чином з'ясувавши дві найважливіші передумови для причалення: вони провели успішний дослід над ґравітаційною системою Місяця і ствердили придатність його поверхні для людських відвідин. Вернувшись щасливо в тому „модулі" назад до космічного корабля, що ним у міжчасі керував комодор Джан Янґ, на віддалі 250.000 миль від Землі, вони доказали, що вже можна ризикувати висланням першої експедиції таки на поверхню Місяця.

Отож на черзі стоїть „Аполло-11", який за пляном повинен відлетіти 10 липня, а вернутися 24 липня, досліджуючи поверхню Місяця впродовж 22-ох годин. Вони повинні привезти з Місяця проби ґрунту, мінералів і інші зразки поверхні, які перейдуть на Землі, у ляборторії в Гюстоні тритижневу карантену, щоб не затруїти наземну атмосферу можливими бацилями з Місяця.

Таким чином закінчатся 10-річні перегони з СССР до Місяця, що коштуватимуть 24 більйони долярів. Але, очевидно, „здобуття Місяця" ніколи не було остаточною ціллю космічних дослідів. Його завжди вважали лише за один з етапів до тієї цілі, якій нема кінця, бож не існує меж для людського духа і для його безперервних змагань відкривати щораз нове, пізнаючи незнане. І тому передбачено вже лети „Аполло-12" та „Аполло-13", і навіть призначено вже для них відповідно вишколених астронавтів.

Названа вгорі НАСА не задовольниться висадом на Місяць Ніла Армстронґа, ім'я якого — поруч з іменами його супутників Едвіна Олдріна і Майкела Коллінса — ввійде в історію, як перших людей, що ступили на Місяць. Керівник НАСА, піонер у винаході далекосяжних ракет, д-р Вернер фон Бравн, глибоко стурбований тим, що президент Ніксон зголосив до Конґресу на програму НАСА в 1970 році 3.700.000.000 дол., порівнюючи з 6-ма більйонами дол. у 1966 р. Шанси на збільшення тієї суми Конґресом не дуже світлі, бо ось, наприклад, сенатор Едвард Кеннеді, який в останніх тижнях використовує кожну нагоду, щоб створити собі в американській громадській думці ім'я трибуна і борця за задоволення внутрішньокрайових потреб, заявився виразно за зменшення видатків на космічні досліди, мовляв, придивлятися треба до Землі, а не до Місяця. Однак відомо, що, наприклад, большевики провели вже досліди над встановленням у космосі постійної рухомої військової бази з можливістю використати її у випадку війни проти Америки. Військові фахівці наполегливо перестерігають проти легковаження тієї загрози і проти віри в „джентлменство" большевиків.

Те совєтське „джентлменство" виявилося, зокрема, у відношенні до лету „Аполло-10". Совєтська преса назвала той лет „забавою американських капіталістів", зате широко розпропаґувала досягнення Венери в днях 16 і 17 травня ц. р. своїми двома керованими капсулями, названими іменем тієї плянети, „Венера-5" і „Венера-6". Безумовно, це був також не абиякий технологічний успіх, одна з важливих ланок у систематичному обслідуванні безкрайого космічного простору. Західні дослідники припускають, що Москва оприлюднить висліди тих летів на Венеру, але це не є певною річчю, бо большевики рахуються не з потребами чистої науки, а з інтересами своєї партії і держави. І тому американські плянувальники в НАСА визначили вже навіть календарну дату, коли буде висад на Марсі, на тій плянеті, на якій нібито існує рослинність, отож є кліматичні й геологічні передумови для існування живих істот.

Після „Аполло-10" прийде здобування інших плянет і — розв'язування проблеми міжплянетної комунікації. Якщо порівняємо з нинішніми часами відносини в царині комунікації у середньовіччі, коли люди їздили кіньми і волами, світили смоляками і пишалися винаходом нафтової лямпи, то якої фантазії треба, щоб передбачити осяги людства за, скажімо, найближчих 100 чи 200 років?! А може людство винищить до того часу само себе в атомових війнах, обнизить себе знову до стану примітиву і знов помалу буде підніматись з того стану?! Але й в нашій добі існують яскраві парадокси: совєтські космічні капсулі долітають до Венери, але підсовєтські громадяни все ще не мають найпримітивніших життьових умовин.

Роман Ільницький

„ПОСТ СКРІПТУМ"

ДО СТАТТЕЙ НА ТЕМУ УКРАЇНСЬКО-СЛОВАЦЬКИХ СТОСУНКІВ

В українській пресі появилось багато статтей на тему українсько - словацьких стосунків у зв'язку з подіями, які відбувались в Чехо-Словаччині протягом останнього року. Більшість авторів висловлювали свої думки в атмосфері емотивного піднесення, і тому їх оцінки мали гостре забарвлення у відношенні до словацького народу. Пригадаємо, що не бракувало й таких голосів, які зараховували словаків до наших історичних ворогів.

Було б зле, коли б така опінія залишилася, як останній акорд полемічних виступів, пов'язаних з українською людністю на Пряшівщині. Було б зле тому, що і історична правда і політичний інтерес українського народу вимагають, щоб українці й далі відносились до свого південно - західнього сусіда, як до приятеля, з яким нас не ділять ніякі територіяльні або національні спори.

Підсумовуючи українські голоси, хочеться насамперед підкреслити наступне: немає сумніву, що українцям на Пряшівщині н а л ежиться право на повний і всесторонній розвиток їхнього національного життя. Цього можуть і навіть мусять вимагати насамперед українці на Словаччині, але також їхні брати на Україні і на еміґрації. Це природній і здоровий відрух, за який словаки не можуть мати претенсій до українців. Автономний уряд в Братиславі має моральний обов'язок виповнити основні повинності супроти своїх національних меншостей, а в тому і супроти українців.

Зрештою, не можна заперечити, що уряд Словаччини цього не робить. Знаємо ж з першоджерел, що вся культурна праця українців на Пряшівщині високою мірою фінансується з фондів державного бюджету. Братислава видає понад три мільйони чеських корон на українську пресу (1 тижневик і три журнали), на книжки (кожного року видається 15-20 нових українських назв), на два українські театри, на репрезентативний співочий ансамбль, на музей і також на Культурне товариство українських трудящих, що є центральною організацією українського населення на Пряшівщині. Знаємо також, що в університеті і педагогічному інституті в Пряшеві є катедри української мови та літератури і що в тих високих школах є понад 20 українських лекторів, доцентів і професорів. У парляменті в Братиславі і в федеральному парляменті в Празі є 6 послів в кожному, а в їх президіях засідають також українські представники (один у Празі і один в Братиславі).

Правдою є також, що ніхто не забороняє українським інтеліґентам вести культурно - освітню роботу серед населення Пряшівщини і національно освідомлювати т. зв. руснаків, які ще не повернулися до свого національного пня.

Може й треба мати вирозуміння для українців за те, що вони сердяться на словаків за їх намагання пословачити руснаків. Але знов же, в ім'я правди, треба признати, що вони цього не роблять методами терору, хоч і провадять сильний натиск на руснаків і українців на сторінках багатьох часописів. В нас нема сумніву, що в цім нерівнім двобою (словаки мають за собою державний апарат, а українці тільки силу моральних арґументів) переможуть врешті-решт українці, і теперішні руснаки так само зукраїнізуються, як це сталося з тими 60 тисячами, які ще тому 10 років називали себе по-різному: росіянами, руснаками, тутешніми, а нині з гордістю признаються до українства.

Розглядаючи а к т уальні події на Пряшівщині, не забуваймо одного: словаки після довгої і жертвенної боротьби здобули нарешті національну автономію у зфедерованій Чехо - Словаччині. Це для них велика історична подія, яка розбудила їх емоції і викликала амбіцію стати повним господарем на своїй національній території. А хто з нас не знає, що таке політичні і національні емоції та як вони впливають на політичні рішення? Треба зрозуміти, що, захоплені здобутою свободою, словаки могли тут і там порушити засади „фер плей" у відношенні до української меншости. Але, як уже сказано, це порушення не було настільки разюче, щоб його не можна було виправити і заспокоїти розбурхані пристрасті по обидвох сторонах. Не забуваймо при тому, що — порівнюючи становище нашої меншости на Словаччині з життям наших людей у Польщі і в Румунії, а то й в Україні — треба визнати, що словаки ще найкраще відносяться до нашого населення. Вже хоч би це є багатозначуще і зобов'язуюче.

Зрештою відношення народу до народу не повинно вимірюватися подіями днів, тижнів і місяців. Помилки робляться і виправляються, а основний напрямок відносин між сусідами від того не змінюється. Національну політику треба робити з ширшої перспективи і у вимірах довшого часу. В такому сенсі Словаччина в житті нашого народу вже здобула собі місце приятеля, і нема причини, щоб в цьому відношенні щонебудь мінялося під впливом подій кількох місяців. Нам не треба міняти наших орієнтацій і, наприклад, залицятися до угорців або чехів (з думкою пошкодити словакам), бо така політика може нам принести в історичній перспективі тільки розчарування.

Ми не збираємося давати в цій статті порад нашим словацьким приятелям, як їм треба робити політику. Це їхня справа, до якої нам не треба вмішуватися, хоч коментар на цю тему все ж видається потрібним. Він зводиться ось до чого: так, як нам нема сенсу вести протисловацьку політику, так і для словаків нема розумних причин до протиукраїнських

(Закінчення на стор. 4-ій)

Софія Наумович

ЧИ ЛЮБИТЕ ПОЕЗІЮ?

Смішне запитання в наших часах! Адже поезію можна, від біди, толерувати, з неї підсміхатися, це, мовляв, „буяння у хмарах", можна критикувати за надто великий „модернізм" і врешті „шанувати" наших „шестидесятників". Але любити? Проте, чомусь інші народи і люблять і плекають поезію! У Франції майже в кожному місті існують „клюби поезії" (поруч клюбів „є-є"), у радіо і телевізії постійно передаються „години поезії", а в концертових залях відбуваються „вечори поезії". І французька публіка слухає, дивиться і заповнює залі, — значить, цікавиться і любить поезію. Це французи з картезіянським, раціональним способом мислення! А ми? З нашою „поетичною душею", з нашим „почуттям мелодійности", з н а ш о ю „природною т а л ановитістю. Як виглядає у нас справа з плеканням поезії?

Ми розуміємо, що для нашої талановитої молоді в Україні поезія — це втеча від дійсности, це — бунт проти сірої, нужденної і нецікавої дійсности, це — бунт проти накиненого єдиного соцреалістичного „стилю" і в великій мірі протест проти поневолення України Москвою. І тому, на щастя, ми жадібно читаємо кожний рядок тогобічної поезії, зокрема ж „захалявної", і навіть включаємо її до наших концертів або ж навіть здобуваємось на один - два вечори поезії молодих українських поетів з УССР.

Натомість ми цілковито занедбуємо наших еміґраційних поетів, забуваючи, що їхня творчість теж увійде в скарбницю української літератури, і що це також утеча від нашої зматеріялізованої й зовсім нецікавої дійсности! Що більше: це теж доказ, що навіть серед нашої, вкрай збайдужілої до рідної літератури, еміґрації є творчі люди, які з упертою одчайдушністю вшановують українське слово п о е тичними творами і навіть — яке ж донкіхотство! — самі видають їх друком, без надії на розпродаж...

„Десята книга „Нових поезій"[1] — це не жарт у наших умовах! Та ще коли вона так дбайливо видана й ілюстрована. Хто любить одну ділянку мистецтва, той цінить і інші. У „Нових поезіях" слово перекликається з рисунком. Енігматичні сценки Аркадії Оленської, макабричні рисунки Юрія Соловія, рослинні відкриття Ярослави Ґеруляк, французькі інтер'єри та екстер'єри Любослава Гуцалюка, знамениті „кукурудзи, будяки і соняшники" Якова Гніздовського, „сонні марива" Бориса Пачовського, — може й затьмарюють своєю небуденністю поезії Катерини Горбач, Юрія Тарнавського, Богдана Рубчака, Юрія Коломийця, Олега Коверка, Віри Вовк, Патриції Килини і Богдана Бойчука. А може тільки доповнюють і підкреслюють...

„Здається, легше сприймати поезію без ілюстрації. Навіть таку „незрозумілу" як Еми Андієвської. Та й її „Пісні без тексту"[2] вже набагато зрозуміліші, як, наприклад, „Базар". Ось деякі її цікаві думки в рядках:

„Ти одягаєш брехню/ В підступу бляшані шати/ І кажеш: „Ось правда:/ Шануйте і поклоняйтесь!" —/ В твоєї правди занадто короткі спідниці./ Щождо решти —/ Найзваблявіші сідниці/ Не надолужують серця".

Або ж таке „святе обурення":

„Зґноїли ріки, чорнозем пустили пустелею./ Знущання над людською гідністю!/ Літають на місяць,/ А на землі нема де ступити людині./ Над світом панує тварюка —/ Самі тварючата і морок".

Або „пророцтво":

„Тобі не вільно називатися власним ім'ям/ Тільки тому, що інші безликі від ницости./ Тобі не вільно ходити на ввесь зріст,/ Бо навколо закони піґмеїв./ Тебе позбавили навіть калюжі./ Ти, який роджений для океанів./ Та в день найтяжчої зажури/ Усі потоки винесуть тебе назовні".

Це вже майже не Ема! Це зовсім інша, „патріотична" поетка? Ні, тільки поетка з широким діяпазоном. Бо ось її іронія:

„Як говорити з грамофонною платівкою?/ Як промовляти до сумління,/ Яке заросло салом?/ Ти хвалишся, що ти по боці Чобота,/ Він бо володар світу. —/ Усі чоботи зношуються,/ Навіть ті, що живляться людським м'ясом!/ І не мені заздрити/ Твоєму грамофонному безсмертю."

Подивугідний, майже зовсім невідомий нашій (не)читацькій публіці Володимир Гаврилюк у збірці „Тінь і мандрівник"[3] з дуже талановитими ілюстраціями молодого Ждана Ласовського. У Гаврилюка теж багато іронії і сарказму, але зокрема він прикметний тим, що вміє прекрасно зіставляти найніжніші, найліричніші поняття з банальними, буденними, вжитковими словами. І це дає несподівано д о б р и й ефект:

„Зник Фавст з кокардою комічної краватки,/ заглиблений в космічні непорядки, —/ готицький і приношений костюм/ баляд ліричних і мітичних дум".

Такий же його „Автобусовий ноктюрн": „Фантоматично в мозку бринять/ Атоми понять./ Замазаний пейзаж архітектурний/ і лірика автобусних ноктюрнів".

Та є й історіософічний, гіркий сарказм:

„Молились Богу, вирощували і плекали хліб,/ дітей плодили і розводили худобу,/ і так жили століттями століть,/ вростаючи в селянський свій,/ одноманітний побут./ Сто поверхів історії/ над нами у віках зросло,/ та ми лишилися в просторі/ соломою лиш, бур'яном, зелом, селом"... „І не збагнувши досі, де ми, хто ми, що ми,/ мчим навмання від зір до зір — в ясир"... „У небо ми вростаєм гущиною/ нечесаних і хащуватих стріх./ Ми пахнемо інстинктом, потом, пилом, гноєм/ і забобонами релігій прастарих"... „Ми понесем рослинні наші декалоґи/ братам гостинним у сім'ї народів". („Триптих").

Чи вистачає цих уривків, щоб зацікавити поезією українського читача? — Безперечно!..

---

[1] „Нові поезії" ч. 10, В-во Нюйоркської групи, 1968 р.

[2] Емма Андієвська: „Пісні без тексту", Мюнхен 1968 р.

[3] Володимир Гаврилюк: „Тінь і мандрівник", Вид. ООЧСУ-АДУК, Ню Йорк, 1969 р.

БАЖАН, ЛЕНІН І 900...

Останній з-поміж „совєтських могікан", після смерти П. Тичини, М. Рильського і В. Сосюри, колись цікавий поет і видатний перекладач Микола Бажан виступив 13 травня на сторінках „Радянської України" з панегіриком, цього разу не Марксові і не Сталінові, а Ленінові, під заг. „Навіки в серці України".

Нехтуючи давньою і найновішою історією України, яку сам пережив та переживає, М. Бажан твердить, що Ленін „боронив українську культуру від люті царських жандармів... від націоналістичних фальсифікаторів типу Юркевича й Донцова, від буржуазних лібералів типу М. Грушевського, ладних піти на зрадницьку змову з російськими великодержавниками". Це той Ленін, що зневажливо казав: „дати українцям хоч і дві мови..."

М. Бажан виявив бодай настільки почуття міри, що не називає УССР „державою українського народу", пишучи: „В усій своїй небувалій величі, небаченій красі під зорями радянської землі звелася велетенська споруда першої у світі багатонаціональної соціялістичної держави. Її невід'ємною суверенною частиною стала і соціялістична республіка українського народу".

Але, впадаючи в шал колінопреклоніння перед змодернізованою російською імперією і її рятівником Леніним, М. Бажан переходить межі дотепер написаних панеґіриків провідникові великодержавної р о с і й ської контрреволюції:

„Навіки дійовою, навіки живою була і є ленінська мисль, що ввібрала в себе не тільки всі, усталені тисячолітньою історією людства, науково і практично перевірені істини буття, але й сягнула могутнім злетом незвіданих висот м а й бутнього. Ленін знав усе — і грандіозні процеси, що охоплюють мільярди людей і потрясають континенти, і таємниці буття, передбачивши наукові відкриття мікросвіту".

Чи не буде в наступній колінопреклонній статті повідомлено, що Ленін винайшов... мікроскоп?..

Гудити, очорнювати, применшувати своє і вихваляти чуже, — це ті прикмети, що їх уже понад 300 років намагається виплекати серед українців російський окупант. І не лише в колоніяльній УССР...

У тому ж числі „Радянської України" опубліковано й відповідь на заяви М. Бажана про „розквіт" української культури в СССР. Очевидно, відповідь не повну, це тільки один приклад. На 4-й стор., ніби між іншим, сказано у статті „Обрії сучасного музичного театру": „Добру справу зробило в-во „Музична Україна", подарувавши читачам книжку „Обрії музичного театру". Однак, доводиться пожалкувати, що ця книжка видана тиражем лише 900 примірників"...

Оцей приклад найбільш вимовно характеризує ті „обрії", у яких доводиться жити в XX столітті розкріпачення націй 46-мільйоновому українському народові.

Л. П.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Ще про проф. Річчіо Умеда

Пан Нестор Ріпецький у своєму цікавому споминінарисі про пок. проф. Смаль-Стоцького на с т о р інках „Свободи" (ч. 92-93) згадує про японця, проф. Річчіо Умеда.

Десь чи не в 1938 році мені треба було деяких наукових матеріялів, що їх я шукав в університетській бібліотеці ім. Йосифа Пілсудського у Варшаві. Сидів я за столом, переді мною стирта книжок. І ось надійшов з японської амбасади якийсь достойник. Я з ним зразу запізнався і дуже здивувався, довідавшись, що він вивчає українську мову і хоче написати історію У к р а їни японською мовою, так сторінок на 700 друку. Очевидно, я був цим фактом дуже заскочений, і ми завели розмову, в якій мій новий знайомий заявив: „Україну може визволити тільки Японія, подавши їй руку через Сибір!" Ми довше спинилися над тим „альянсом" України з Японією.

На жаль, під час воєнної завірюхи у мене пропали всі записки, а з ними й ім'я та прізвище цього японського достойника. Може якраз був це проф. Річчіо Умеда. Яка його дальша доля — не знаю. Можу, хіба, сказати, що він був трохи молодшим за пок. проф. Смаль - Стоцького.

Минулого року познайомився я з японцем, що приїхав до Ню Йорку з Токіо студіювати а м е риканське банківництво. Я йому розказав про цю варшавську зустріч і жартома додав, щоб він, повернувшись на свою батьківщину, не забув подати через Сибір руку для визволення України. Він сердечно сміявся, а я йому знову жартома сказав, що колись відвідаю його в Токіо може теж з нашої амбасади.

Варто було б якимись дорогами віднайти проф. Річчіо Умеду і, якщо він не покинув думки написати історію України для японців, нав'язати з ним стосунки. Хтось з українців, що живуть у Японії, міг би це зробити.

Петро Ямняк

Пассейк

Ярослава Острук

СВАТАННЯ

(1)

Приходство панотця Василя було знане не тільки з гостинности господарів, ще більше усіх приманював затишний куток, де в долині дзюркотіла річка, зеленим вінком обвинулись верхів'я Карпат. В межу з приходством дерев'яна церква в неділю наче маковим квітом ясніла гуцулами, що приїздили на кониках з далеких верхів. Не жаліли гуцули для ксьондза землі під будову приходства, ні будівельного матеріялу та рук, щоб чи празник, чи весілля і сотня людей могла вміститись. А їжі було теж удосталь. Про те дбала імость — гостей годувала наче індиків.

Збірним пунктом родини влітi була веранда. Там велися розмови про все, починаючи нарікannями на негоду, фірмана Юрішка, кінчаючи політичними подіями. Зокрема цікавили всіх українські справи.

Сім'я велика: худий та високий, як осика, панотець Василь, жінка Дзюня, яка на старість вширшки розрослась, сестра Дзюні вдова, імость Штьопа. Прозвали її так, бо те й робила, що цирувала-штопала. На перший плян „виплила" дочка на відданні, Олюня, а п'ять дочок давно подружених, і Костя, ксьонда-целібса не береться в реєстр мешканців приходства.

Згадати б ще найстаршу ґенерацію — свекруху імость Мариню, і тещу, імость Погасю. Звичайно у такому близькому контакті свекруха і теща бувають с м е р т е льними ворогами, щось наче наелектризовані два звена. Але виїмково між ними панувала згода, бо мали лагідні вдачі. Приходило до конфлікту тільки з причини програної в лябета гри, коли одна з них асом „клала на лопадки" противниці короля. Покривджена кидала карти і заявляла, що більше не буде грати. Але вже другого дня наставало перемир'я.

Якраз тепер кінчилося завішення зброї, і тому на веранді панував ідилічний спокій. Імость Мариня, солідно перемішавши карти, розділила їх між себе і Погасю. „Вуяк", злегка похитуючись, присипляв імость Дзюню. Штьопа цирувала панчохи усієї родини, а Олюня з нудьги в городці біля веранди виполювала хабаззя, залишаючи шляхетні левконії, резеду, матіолю.

Дрімку Дзюні перервав панотець, увійшовши з газетами і розпечатаним листом. Мешканці гір, де нема поштового уряду, не часто дістають газети. Вісті, давно відомі мешканцям міст, з тиждень по-різному коментовані, для них ще новинки. А якщо, опріч газет, попаде лист від родичів або знайомих, це вже подія в тихому приходському домі. Тому увагу Дзюні привернула не так газета, як лист. Був це лист від давноочікуваного гостя.

Це ділось під час окупації Галичини поляками, а тоді бували різного роду гості. Отож, вони ділилися на очікуваних, неочікуваних, родичів навіть у десятому поколінні, туристів, постійних гостей, що приїжджали на два-три дні, а залишалися на необмежений час. Було модно брати в гості університетських студентів чи молодь з інших шкіл. Звичайно священики оголошували в газеті згоду погостити на час вакацій студента, а той радо приймав запрошення, бажаючи провести час серед природи. Зголошувались незаможні студенти, а імость Дзюня по-материному годувала гостя, маючи на увазі повакаційну примусову голодівку студента.

Панотець запросив через газету такого студента, і цей лист був від нього.

— Маємо гостя! — радісно заявив панотець.

— Хто він? — впало запитання Дзюні.

— Пише, що студент малярської академії.

Ці слова, наче обухом, вдарили по головах старeньких імостей. Марині з руки випали карти, одна заляментувала басом, друга тоненьким сопраном.

— Як не теолог, то хоч би був з ліпшого фаху! Бо який це фах — малярство, — сказала Мариня.

— Звідки взяти теолога? Відколи завели целібат, з свічкою не знайдеш. Ще у львівській дієцезії трохи їх крутиться. Думаєш, доїде аж до нас? Впіймають по дорозі з-під Львова попівни.

— Яке то життя ксьондза-целібса?.. Хоч би нашого Костика. Прийдеш до нього, аж сум збирає. Шість просторих кімнат і кухня велика, було б місця і діточкам побігати, погратись. А він, одинокий, тільки читає „Житія святих" або б'є мухи, — бідкалася Погася.

В цій важливій справі ще голосу не забрала імость Дзюня. Вона була тієї ж думки, але чекала на слово чоловіка.

Панотець в душі також жалів минулих щасливих часів. Тоді ні одна попівна не залишалась у старих паннах, а які бували празники та весілля! Але мусить бути слухняність і дисципліна, які зобов'язують „церковну братію". Нічого не вдієш! Тому він переконував тещу і матір в неслушності їх поглядів:

— Чому Костик мав би бути невдоволений? Парохія добра, доходи теж великі.

— А все ж краще б Олюні вийти заміж за богослова, — обстоювала Мариня.

Тепер, замість притчі, панотець зарецитував слова Виборного з „Наталки Полтавки", що „ліпший живий хорунжий, як мертвий сотник". Хоч малярський фах неоплатний, знайдеться і на це рада. Якби що до чого... якби Олюня вийшла заміж за маляра — бідувати не будуть. У нас церква від віку не мальована. Костик теж захоче мати гарну церкву, а п'ять зятів священиків теж поможуть. Роботи буде на десятки літ.

Слова панотця переконали старeньких. Паніматка Дзюня пригадала, що бричка ще від празнику в Криворівній не помита. Заки поїде фірман Юрішко на станцію по маляра, щоб її помив. Старі імості продовжували гру в лябета, коли несподівано голос забрала Штьопа.

— Ближча тіла сорочка, як кожух, — почала українською народною приповідкою. — Ви забули про сестрінницю Міру в Коломиї. Дівчині минуло двадцять літ, а жениха як нема, так нема. Писала сестра Галя, чи у вас не знайдеться хто відповідний. Дівчина гарна і, якби мала гроші, за жениха не було б трудно. Прочитавши листа, кинула оком на учителя Михася. Чорнявий, стрункий, як молодий дубочок, і українець. Подумала: „Буде добра пара". Вертаючись з церкви кажу йому: „Зайдіть до нас, пане Михасю". З того часу він все до нас приходить. Я написала до Міри, щоб приїхала до нас. Висилати будемо фіру по маляра, тоді й Міра присядеться, щоб два рази коней не гнати.

Думку Штьопи всі підтримали. Міра як-не-як їхня родичка. Олюня, виполюючи з клюмбів траву, чула розмову. Їй також приїзд гостя був бажаний. Буде нагода провести весело вакації, хоч про заміжжя — про що ясно говорилось — вона не думала. Їй тільки хотілось познайомитися з гарним, веселим і до безтями закоханим хлопцем. Опріч того було ще одне бажання Олюні. У неї досі нема фотографії, ці аматорські такі, що трудно впізнати, чи це вона. Отже, маляр мусить намалювати її портрет.

***

(Далі буде)

„ОД КИЄВА ДО ЛУБЕНЬ"

ЮВІЛЕЙНИЙ ВИСТУП БАНДУРИСТІВ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Ніхто своєї долі не знає. Чи могли колись полтавці думати, що їм доведеться власними ногами, з бандурою під пахвою, переміряти Рідний Край?

І не так, як у пісні „Од Києва до Лубень", а навпаки — від Лубень до Києва й далі на Житомир, Рівне, Галичину, Словаччину й взагалі через усю Европу аж до Атлянтику, щоб там сісти на пароплав (пішки ж далі не підеш!) і, під рев морських хвиль, що котяться, аж дух захоплює та нутро вивертає, поплисти ще далі на захід, де, як казали, саме сонце в воду западає, та опинитись у казковій країні добробуту, що вже багато віків приваблює одчайдушних мрійників-шукачів небуденних пригод, солодких амазонок і . . .владного золота!

Ішли в світ, проте часу не марнували. Керманич ансамблю — сам співак, бандурист, дириґент і композитор, невтомний Григорій Трохимович Китастий, людина сильної волі та лагідної вдачі, підбадьорюваний побратимами, творив і встелював похід захоплюючими концертами, зазнайомлюючи рівночасно чужинців з нашим мистецтвом, з нашою культурою, що сягає, як археологія каже, трипільської доби, не згадуючи вже про пізніші часи могутньої Української Держави, коли вся Европа шукала родинних зв'язків з її володарем Ярославом Мудрим . . .

Я сам був приємно заскочений, як почув Капелю перший раз у Перемишлі в 1944 році. Співали тоді, як здавалось, без дириґента, бо ніхто не стояв перед ними та вимахував руками. Щойно згодом я завважив, що він, душа Капелі, сидів скраю, грав і співав, як усі, проте дириґував очима, непомітними рухами та невгнутою волею . . .

Пригадую виступ Григорія Трохимовича зі своєю Капелею десь у 1946, а може й 1947 році в Байройті, Німеччина, у світової слави Вагнерівському театрі, т. зв. Фестшпільгаві, де часто слухачами були короновані особи. Крім постановок виключно Вагнерівських опер, німці нікому не дозволяли виступати в ньому. Цей театр має таку незвичайну акустику, що чути не тільки найменше піяніссімо, але й як муха пролітає! Його стіни вкриті полотном, а навколо, недалеко від стелі, розміщені, в певній віддалегності від себе, спеціяльні горшки чи вази. Наша громадськість робила заходи, щоб дозволили нашим бандуристам виступити в ньому, але німці нізащо не хотіли погодитись і щойно американці допомогли. Щоб зрозуміти, як Капеля звучала в Фестшпільгаві, наведу слова німців, які чули цей концерт: „Чогось подібного ми в житті не зустрічали. Як у казці!"

І оце, не пригадую в котрий раз, бо й рахубу загубив, знов почув їх. Гай, гай, скільки ж то років проплило в безвість!. . А це ж вони якраз сьогодні свій 50-літній ювілей обходять! Правда, дехто попрощав побратимів та й у вічність помандрував (царство їм небесне!); дехто на іншу працю перейшов; дехто на пенсію подався, хоч ансамблю не покидає; а є й нова зміна: молоді, стрункі, голосисті . . .

Загал виглядає свіжо й бадьоро.

Усіх було тепер, разом з дириґентом, 37 козаків. П'ятнадцятеро з них тримали бандури, а один ще й бубон мав.

До речі, дещо для нашого жіноцтва:

До перерви, вся Капеля була зодягнена в оранжеві та жовті жупани (рожеві шаравари, зелені сорочки та ясножовті (бейдж, кажучи по-українському) чоботи. Басальмани (нараменники) були жовті.

Дириґент: вишневий жупан, шаравари барви волошків, чоботи й пояс червоні.

Після перерви, всі в білих вишитих сорочках, при чім ті, що стояли, мали малинові шаравари, червоні пояси та червоні чоботи; ті ж, що сиділи, були зодягнені в рожеві шаравари, зелені пояси та ясножовті чоботи.

Дириґент: голубий жупан, облямований золотими тасьмами, такий же золотавий пояс із спущеними спереду широкими кінцями, малинові шаравари та червоні чоботи . . .

Піднеслася завіса. Ансамбль на місці. Від імені української громади Філядельфії Капелю привітав д-р Богдан Гнатюк, голова Відділу УККА, а пластуни піднесли маестрові Китастому бронзову статую кобзаря з внуком, роботи мистця Володимира Капшученка, та плоскорізьбу на дереві, що зображає запорожця з бандурою.. На відвороті плоскорізьби вписані заслуги Капелі на протязі їхньої 50-літньої праці та відповідні побажання.

Концерт розпочався масстатичним, козацьким „Христос воскрес із мертвих" і відразу заля відчула могутню силу Капелі, особливо басів, та вироблену динаміку цілости.

У ніжному канті „Через поле широкеє" гарно вив'язався соліст Ю. Оришкевич.

Херувимська Нр. 7 Дмитра Бортнянського, одна з найкращих, звучала чудово й викликала молитовний настрій, а вже новою поемою про Конотопську битву, П. Карпенка-Криниці, її композитор Гр. Китастий дослівно струснув усією авдиторією, так прекрасно була написана й виконана. Не один із „старої войни" згадав своє минуле та ще раз пережив хвилюючі моменти боротьби з наїздниками, а при тому ще й сльозу зронив від перечулення.

Марш „Ой, чи пан, чи пропав — двічі не вмирати", вплетений в поему, заля поривалася ще всередині покрити оплесками.

Всі солісти в поемі: М. Мінський, П. Садовий, В. Тисовський, І. Уманець і Є. Цюра партії виконали дуже добре. Особливо Мінський був у прекрасній формі, хоч трохи й обтяжений кальоріями.

Після перерви привітав Капелю інж. Петро Гурський від свого молодечого ансамблю бандуристів, передаючи маестрові Китастому портрет Т. Шевченка, виконаний членом ансамблю Романом Василишиним, та певну суму на розбудову Капелі.

У другій частині, яка теж була виконана блискуче, слід згадати народну пісню „Ой, чий же це двір", ар. М. Лисенка, яку привітала публіка бурхливими оплесками так спонтанно, що маестро був змушений повторити її кінець. Так само бурхливо привітали в'язанку з трьох пісень: „Занадився журавель", „І шумить, і гуде" та „Од Києва до Лубень" і, окремо, Коломийку.

Закінчили дуже гарною піснею „Як давно", муз. Китастого, соліст Мінський. Публіка змусила проспівати ще наддаток „Пісню про Тютюнника".

Філядельфійська громада тепло та сердечно привітала ювілятів, а ми додамо: „Щасти, Боже, в добру пору!"

Віталій Волков

Видавничий Фонд ім. проф. Романа Смаль-Стоцького

Для вшанування пам'яти президента Головної Ради НТШ і Голови Американського НТШ — сл. п. проф. д-ра Романа Смаль-Стоцького, Управа Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗСА створила з датків, що вплинули замість квітів на могилу Покійного, окремий Видавничий Фонд його імени. фонд призначений на видання неопублікованих ще праць проф. Смаль-Стоцького чи на перевидання інших його видань.

Досі вплинули такі пожертви на цей фонд: $400 — п-во Л. і Т. Тягнибік. По $100 — п. Д. Кульчицька, Ню Йорк, п-во М. С. Туранські, Ню Йорк. По $50 — проф. д-р М. Стахів, проф. д-р М. Овчаренко, д-р К. Г. Рогозинський, проф. Р. Осінчук. По $25 — проф. д-р В. Стецюк, д-р В. Галан, інж. Р. Кобринський, д-р Р. Смик, проф. д-р В. Лев, проф. д-р О. Андрушків, проф. д-р М. Зайцев, п-во І. і К. Кальмук, проф. д-р П. Стерчо, проф. д-р В. Богун-Чудинів, проф. д-р Я. Падох. По $20 — д-р Є. Омельський, інж. І. Романюк, проф. д-р Ю. Фединський, проф. Р. Придаткевич. По $10 — о. І. Гулей, проф. О. Омецінський, д-р А. Жуковський, д-р В. Ничай, проф. д-р З. Храпливий, дир. І. Кардашинець, 5 дол. — д-р А. Турчин. Разом вплинуло досі $1,200.

Дальші пожертви на ту ціль будуть опубліковані в наступній листі. Всім Жертводавцям Управа НТШ вислала окремі подяки та признання за прихильність для української вільної науки.

ЗА ПОШИРЕННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ МІЖ УКРАЇНЦЯМИ В КАНАДІ

Едмонтон. — У статті „Університетська освіта і ми" П. Саварин на сторінках едмонтонського тижневика „Українські Вісті" з 8 травня наводить дані, що в Канаді перше місце за університетською освітою займають жиди, а українці — 10-те. Друге місце в здобуванні вищої освіти у Канаді посідають представники азійських народів — японці і китайці. Українська етнічна спільнота займає в Канаді одно з перших місць між етнічними групами за своєю численністю.

✝

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Знайомими, що дня 21-го квітня 1969 року відійшов у Вічність, в городі Львові, Зах. Україна, на 49-му році життя, наш Найдорожчий

БРАТ

ЙОСИФ ХАРИНА

•

В сороковий день смерти буде відправлена ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА в суботу, 31-го травня 1969 р. о год. 8-ій рано в церкві Покрови Преч. Діви Марії у Філядельфії, Па.

Горем прибиті брати:

о. ВОЛОДИМИР
о. МИРОСЛАВ
ЮЛІЯН
ДАНИЇЛ
СТЕПАН
МИХАЇЛ
МИРОН
і їх РОДИНИ

Замість квітів на могилу

СЛ. П. ГЕНЕРАЛ-ПОЛК. АРМІЇ УНР

ОЛЕКСАНДРА ЗАГРОДСЬКОГО

з нагоди посвячення пам'ятника на Його могилі, складаємо:

на Дім УНРади в Мюнхені	$500.00
на Церкву-Пам'ятник у Бавнд Бруку	100.00
на Музей при Церкві-Пам'ятнику	25.00
на Собор св. Симона в Парижі	50.00
на Бібліотеку ім. Симона Петлюри в Парижі	50.00
на Дар Українському Воєнному Інвалідові	25.00
Разом	$750.00

ОРДЕНСЬКА РАДА ОРДЕНУ ЗАЛІЗНОГО ХРЕСТА АРМІЇ УНР

ПОДЯКА

Дня 9-го травня 1969 року з волі Всевишнього відійшов у Вічність наш Найдорожчий БАТЬКО

бл. п.

ЕВСТАХІЙ БЕХМЕТЮК

Цією дорогою складаємо щиро-сердечну подяку Рідним, Приятелям та Знайомим, що в хвилі нашого горя прийшли до нас з висловами співчуття, всім Тим, що прийшли віддати останню прислугу Покійному, всім Тим, що відпровадили Його на місце Вічного Спочинку, всім Тим, що жертвували на Заупокійні Служби Божі, всім Тим, що зложили вінки на могилу Покійного або замість квітів зложили датки на добродійні цілі.

Зокрема дякуємо: д-рові Я. Воєвідці за дбайливу лікарську опіку під час короткої недуги Покійного, о. д-рові В. Ковалнкові за відправлення Панахиди, о. пароховi Кузмякові за похоронні відправи та відпровадження тіла Покійного на цвинтар та представникам українських організацій: Головної Управи Товариства „Самопоміч", Нюйоркського Відділу та Кредитової Кооперативи „Самопоміч", 194-му Відділові УНС, Об'єднання б. Вояків Українських Армій та представникові рідного Делятина, а саме ВП. Панам: Степанові Спринському, д-рові І. Козакові, д-рові Я. Падохові, д-рові І. Флисові, мґр. Б. Левицькому, мґр. Я. Лозинському, радн. Б. Ластовецькому, та радн. В. Палідворові за їхні прощальні промови.

Всім Вам наше щире Спасибіг.

ІРЕНА й ЛЕВ ВЕРБИЦЬКІ, донька й зять

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями та Знайомими, та з болем серця повідомляємо, що 22-го травня 1969 р. відійшов у Вічність по довгій і тяжкій недузі на 50-му році життя в Штокгольмі, Швеція, наш Найдорожчий

СЕСТРІНОК І КУЗИН

✝

бл. п.

Др. БОГДАН КЕНТРЖИНСЬКИЙ

ПРОФЕСОР ІСТОРІЇ

В глибокому смутку:

НАТАЛІЯ І МИКОЛА АЛЕКСЕВИЧ — тета і вуйко
Д-р ТЕТЯНА ЩСИК з Родиною — кузинка
ОЛЕНА ОЩИПКО з Родиною — кузинка

МИТРОПОЛИТ АМВРОЗІЙ ПРИЙНЯВ НА АВДІЄНЦІЇ ПРЕДСТАВНИКІВ ЕКЗЕКУТИВИ УККА

(Закінчення зі стор. 1-ої.)

ських Католицьких Єпископів, одначе це лежить в компетенції Верховного Архиєпископа Кардинала Йосифа. Труднощі в справі Українського Католицького Патріярхату є в зовнішніх чинниках, а не внутрі Української Католицької Церкви, ствердив Владика Митрополит.

Підкреслюючи важливість виховання молодого покоління в українському дусі Владика Митрополит наголосив наш обов'язок дбати про молодь і задержати її в українському дусі навіть, якщо вона вже має іншу розговірну мову, як українську. Насамгуд до праці для добра своєї Церкви і Народу дає все активність добрих людей в нашому народі. А коли серед нього є і негативні елементи, то вони завжди були й будуть, але вони переведуться і добро все переможе. У своїй праці Владика всі справи полагоджує, маючи на оці три основні принципи: Божу Славу, Добро Церкви і Добро Українського Народу.

На закінчення Владика Митрополит висловив бажання, щоб всі наші політичні групи знайшли спільну плятформу, яка сдала б їх у праці для допомоги Українському Народові у його визволенні і створенні Самостійної Української Держави.

Проблеми, зв'язані з Українським Католицьким Патріярхатом, реферував Голова Комісії Церковних Справ при Екзекутиві УККА, д-р Степан Ворох. Всі інші члени делегації також висловлювали в тій справі свої думки.

Привітна атмосфера, в якій відбувалася виміна думок між Владикою Митрополитом і членами делегації дає надію на конструктивну розв'язку проблем, які були предметом розгляду. Авдієнція відбулася в часі між годиною 11-ю перед полуднем, а годиною 2.30 по полудні і була получена з перекускою, якою вгостив Владика Митрополит делегацію УККА.

ПРИПИНЕНО ВИДАВАННЯ ЖУРНАЛУ „СМОЛОСКИП"

Видавнича Комісія „Зарева" й Редакційна Колегія „Смолоскипа" повідомили, що вони вирішили припинити дальшу появу журналу української молоді й студентства „Смолоскип" у сучасному його вигляді. Водночас із цим поінформовано, що з 1969 р. будуть появлятись під назвою „Смолоскип" тематичні збірники, присвячені різним проблемам і в першу чергу — студіям дійсности в сучасній Україні. Свою видавничу діяльність буде також продовжувати Українське Видавництво ім. В. Симоненка „Смолоскип".

Уляна Любович про Казахстан

Боффало, Н. И. — Відділи Союзу Українок влаштували в суботу 10 травня в Українському Домі на Блек Раку вечір, на якому пані Уляна Любович прочитала декілька нарисів - спогадів про її примусове перебування у Казахстані з часу коли то в 1939 р. червона армія „визволила" єдинокровних братів — галичан. Немов на фільмовій стрічці перед слухачами пересувалися картини фізичних і психічних терпінь авторки, як також її супутників чоловіків жінок і дітей, якими були набиті, чи радше „набиті", товарні вагони - телушки, що в них їхали „визволені" в невідомі простори Совєтського Союзу, оглядаючи, може в останній раз, крізь заґратовані вікна вагонів, дороге місто Львів та рідні землі. В дальших картинах описала авторка життя (чи радше веґетацію), побут і працю в колгоспах Казахстану. Розповіді цікаві, безпосередні, бо взяті з життя авторки. Шкода, що авторка не дала, хоч коротких, відомостей про Казахстан, бо багато слухачів, головно з молодого покоління, може й не знають, де цей Казахстан, та що він собою уявляє, як частина царства „великої совєтської родини".

Доволі численна публіка з цікавістю слухала розповіді авторки, якій пощастило вирватися з „раю" та добитися до заморських берегів.

О. З.

В ОН розглядатимуть справу мововбивства

Ню Йорк. (ОУПС) — На закінчення Міжнародного Року Людських Прав 1968 Президія Української Наукової Ради в Канаді за підписом Генерального секретаря д-ра М. І. Мандрики переслала Генеральному секретареві Об'єднаних Націй У Тантові з датою 10 грудня 1968 обширний Меморандум у справах лінґвіциду (мововбивства) в світі, вимагаючи міжнародного захисту перед цим явищем в рамках санкцій ОН. Письмом з дня 25 квітня 1969 р. шеф відділу Людських Прав Економічної й Суспільної Ради ОН Дж. Н. Чеккатто повідомив Українську Наукову Раду Канади про те, що проблему лінґвіциду розглядатимуть в ОН згідно з параграфом 2а Резолюції 728ф (XXVII) Економічної та Суспільної Ради Об'єднаних Націй. Згідно з цією резолюцією Генеральний секретар ОН зобов'язаний переслати кожночасним зібранням Комісії Людських Прав подати всім членам її зміст даного проєкту, що торкається забезпечення й пошани для людських прав з названням авторства даного проєкту. Як відомо, концепцію лінґвіциду (мововбивства) висунув у 1967 році проф. Яр. Рудницький у своєму меншинному рапорті в Королівській Комісії дія Двомовности й Двокультурности. Дефініцію мововбивства й рекомендації для протидії на терені ОН він подав в окремих статтях, що були друковані в Наукових Записках УТГІ в Мюнхені й у міжнародному журналі Центру Мовної Документації в Гаазі. Також УККА декілька разів порушувала справу лінґвіциду в Україні.

РУМУНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ НІКОЛЯЙ ЧЕУШЕСКУ ЗАКЛИКАЄ до „єдности соціялістичного табору". Той заклик Чеушеску в румунському ідеологічному журналі „Проблеми миру й соціялізму" вважають за тактичний хід Чеушеску, який попав у конфлікт з совєтськими правителями внаслідку своєї опозиції проти інвазії СССР до ЧССР: він хоче створити собі легшу ситуацію на міжнародному збіговищі комуністів, яке почнеться 5 червня ц. р. у Москві.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 8-го ЧЕРВНЯ 1969 р.

МОНЕССЕН, Па. Місячні збори 338-го Відд. о год. 1-ій по пол. в Укр. залі на 2-ій вул., 213 Скунмекер Аве. Проситься чл. прибути на збори і вирівняти свої залеглості. — П. Янковський, предс., М. Куць, секр.

НЕДІЛЯ, 15-го ЧЕРВНЯ 1969 р.

РОЧЕСТЕР, Н. И. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 367 Відд. о год. 1:30 по пол., в Укр. Амер. Клюбі. Дуже радо приймемо нових членів. П. Дзюба, гол., Т. Песко, кас., В. Попович, секр.

„ПОСТ СКРІПТУМ"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

виступів. Культурна автономія для 150,000 українського населення — це не загроза для Словаччини, а поміст до приязного і дружнього народу. Культурна автономія не означає української ірідентизації. Українська територіяльна експансія ніколи в нашій історії не йшла на Захід, а тим більше тепер і в майбутньому туди не піде. Якщо хтось конечно хотів би говорити про українську експансію, то хіба тільки у східньому напрямі. Українці розуміють, що Словаччина потребує пряшівської території вже хоч би тому, що її національний приріст малий і що в неї немає таких територіяльних фондів, з яких вона могла б резиґнувати. Можна думати, що кожний розумний український уряд не схоче створювати для себе труднощів на Заході ціною 260 сіл.

Закінчуючи оці міркування, хочеться відповісти на питання, яке поставив один автор статті у „Свободі": є чи не є словаки нашими братами? Відповідь може бути тільки одна: є! Українсько-словацька дружба сперта на історичному минулому, на спільних інтересах в сучасному і на спільних перспективах в майбутньому. Коли така приязнь загрожена — то її треба боронити. Здається, якраз тепер прийшов такий час стати на захист українсько - словацької дружби.

